

POLJOPRIVREDA KAO TEMELJ TURIZMA

P. Caput, Ivka Veić

Tijekom lipnja je u Austriji, pod pokroviteljstvom austrijskog Ministarstva poljoprivrede i šumarstva te ministra mr. Wilhelma Moltererá, održano savjetovanje pod nazivom Poljoprivreda kao temelj turizma. Savjetovanje je organizirano i održano u Državnom istraživačkom institutu za poljoprivredu alpske regije (BAL) u mjestu Gumpenstein.

Sudionici savjetovanja bile su zemlje članice Srednje europske inicijative, Austrija, Albanija, Bjelorusija, Bugarska, Rumunjska, Mađarska, Poljska, Slovačka, Ukrajina, Italija, Slovenija, Češka i Hrvatska.

Uvodna izlaganja održali su domaćini Austrijanci, a cjelokupno savjetovanje bilo je podijeljeno u nekoliko tematskih skupina.

Prva skupina tema bila je u vezi poljoprivrede Austrije s naglascima na stanju poljoprivredne proizvodnje u cijeloj Austriji, problematiku poljoprivrede alpskog područja, strategiju budućeg razvoja poljoprivrede i gospodarstva s osvrtom na uvjete i posljedice pristupanja Austrije Europskoj uniji.

Stanje poljoprivrede u Austriji se tijekom protekih nekoliko desetljeća znatno izmijenilo. Napredak u znanosti i tehnologiji doveli su do intenziviranja i specijaliziranja poljoprivredne proizvodnje, što je rezultiralo viškovima u pojedinim segmentima poljoprivredne proizvodnje. Austrija raznim mjerama i intervencijama potiče povećanje onih tipova poljoprivredne proizvodnje koji se zasnivaju na alternativnim obnovljivim osnovama, dakle onih tipova proizvodnje koji neće trajno nepovoljno utjecati na okoliš. Posljedice strukturalnih promjena poljoprivredne proizvodnje u Austriji jesu:

- Smanjenje poduzetništva u poljoprivredi i šumarstvu
- Smanjenje broja "čistih poljoprivrednika"
- Povećanje broja "mješovitih poljoprivrednika"
- 36% austrijskih farmi je planinskih
- povećanje broja farmi s različitom proizvodnjom
- mala površina farmi prosječne veličine 15 ha.

C.E.I. SREDNJE EUROPSKA INICIJATIVA, SEMINAR, AUSTRIJA, lipanj 1996., g. BAL Gumpenstein

Prof. dr. Pavo Caput, mr. Ivka Veić, Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva Republike Hrvatske

Izlaganja austrijskih stručnjaka navode nas na zaključak da se austrijska poljoprivreda zasniva na ekološko-ekonomsko-socijalno-poljoprivrednom principu, što znači:

- ravnoteža ekologije i ekonomije,
- socijalni princip je ulaganje i potpora države u poljoprivrednu proizvodnju manje značajnih pojedinaca i grupa te pomaganje u razvoju slabije razvijenih farmi i područja,
- ekološka orijentacija znači potreba za zaštitom šuma, voda i tla od svih vrsta onečišćenja,
- cilj je ekonomije povećati učinak u poljoprivrednoj proizvodnji, preradi poljoprivrednih proizvoda te trgovini, radi nazočnosti i sudjelovanja Austrije na Evropskom zajedničkom tržištu.

Druga skupina odnosila se na konkretnu problematiku i mogućnosti unapređenja poljoprivredne proizvodnje u alpskim područjima, te dugu tradiciju seljačkog turizma navedenih područja. U Austriji su već davno shvatili i prihvatili da je uska i nerazdvojiva veza ili možda bolje reći, zatvoreni krug između poljoprivredne proizvodnje - seljačkog turizma i očuvanja prostora, odnosno nastojanja očuvanja prirodne ravnoteže u poljoprivrednoj proizvodnji u prostoru.

Vrlo korisno bilo je slušati i naučiti o tome koliku pažnju Austrijanci posvećuju očuvanju okoliša, krajobraza, odnosno prostora što ga vidimo i u kojem živimo - očuvanju vode, tla i zraka od onečišćenja.

Uz problematiku unapređenja poljoprivredne proizvodnje, te razvoja seljačkog turizma usko je vezano djelovanje Poljoprivredne savjetodavne službe Austrije, koja sa svojih 624 djelatnika raspoređenih po cjelokupnom području Austrije ima značajnu ulogu. Konceptija rada i djelovanja poljoprivredne svjetodavne službe je, da zajedno sa seljakom-farmerom kao partnerom djeluje u prepoznavanju i rješavanju problema umjesto da je seljak prepušten sebi u odlučivanju kako riješiti problem.

Treća skupina tema odnosila se na prezentaciju i marketing svega što proizlazi iz kombinacije poljoprivredna proizvodnja-seljački turizam. Osim što su Austrijanci s nama podijelili svoje iskustvo, koje se zasniva na tradiciji u rješavanju mnogih problema u vezi s poljoprivrednom proizvodnjom i seljačkim turizmom, govorili su i o poteškoćama i nezadovoljstvu seljaka, zbog ulaska Austrije u EU. Smanjenje subvencija u poljoprivrednoj proizvodnji koje austrijska vlada godinama daje seljacima, izaziva veliko nezadovoljstvo, naročito na području Alpa, gdje se poljoprivredna proizvodnja odvija u izuzetno teškim uvjetima, gdje je subvencioniranje najveće. Dosadašnje vladine subvencije na području Alpa rezultirale su ostankom stanovništva na farmama i razvojem seljačkog turizma. Osim toga, što je vrlo važno za identitet svakog zemljopisnog prostora, time je očuvan cjelokupni

prostor Alpa, onakav kakav su turisti iz cijeloga svijeta navikli vidjeti: u brdovitim predjelima Austrije izmjenjuju se pašnjaci, šume, farme okružene vrtovima, a u dolinama pašnjaci i oranice. Napuštanje poljoprivredne proizvodnje rezultiralo bi obrastanjem nepreglednih slikovitih pejzaža šikarom koja bi se s vremenom spojila s postojećim šumama.

Austrijanci su dali priliku svakoj zemlji sudionici savjetovanja da govori o uvjetima, razvijenosti poljoprivredne proizvodnje i seljačkog turizma.

Zanimljivo je bilo slušati prikaze stanja poljoprivrede u zemljama bivšeg Istočnog bloka. Iz izlaganja predstavnika tih država mogli smo zamijetiti pokušaje što brše prilagodbe u razvoju poljoprivredne proizvodnje pa čak i jedna određena agresivnost u nastojanju da se dostigne "zapad". Međutim mora se prihvatiti činjenica da je u proteklih pet godina većina zemalja znatno odmakla u razmišljanjima i pristupu, samom razvoju poljoprivredne proizvodnje, a isto tako seljačkom turizmu. Međutim iako većina zemalja srednjeevropske inicijative govori o mnogo problema zajedničkih svima zemljama koje pripadaju pod taj naziv, ohrabruje i tješi zaključak da postoje i velike razlike između zemalja.

Hrvatska se vrlo teško može uspoređivati s Rumunjskom koja usporedno s obnovom sela, povratkom stanovnika u sela te obnovom seljačkog života, pokušava razviti seljački turizam.

Teško je Hrvatsku uspoređivati s Ukrajinom (zemlji i ljudima vrlo naklonjenima Hrvatskoj, usprkos dugogodišnjem utjecaju Rusije) koja ne spominjući Černobil govori o razvoju seljačkog turizma.

Jednako tako "hrabro" o turistima govore predstavnici Albanije, u kojoj je nakon podjele zemljišta seljacima u nekim planinskim krajevima nemoguće preživjeti od poljoprivredne proizvodnje pa je stanovništvo prisiljeno odlaziti na rad na Zapad da bi prehranilo ostale članove obitelji. Zbog toga je prioritet albanske vlade proizvodnja hrane za albansko stanovništvo, a razvoj seljačkog turizma jedna je od mogućnosti koju tek žele razviti.

Slovačka, Češka, Poljska i Bugarska govore o dubokim korjenima, dugogodišnjoj tradiciji turizma te izuzetnim mogućnostima što im pružaju zemljopisni položaj, planine, pejzaži i povjesne znamenitosti. Razvoj seljačkog turizma jedan je od značajnih ciljeva razvoja ovih država.

Susjedna Slovenija je daleko unapređivala u razvoju seljačkog turizma. Slovenija u seljačkom turizmu ima dugogodišnju tradiciju. Prvi gosti ugošćeni su na seljačkim domaćinstvima u Sloveniji nakon I. svjetskog rata, 1918. godine. Tijekom proteklih godina, nakon raspada bivše Jugoslavine intenzivno se razvojem seljačkog turizma bave Ministarstvo gospodarstva i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i prehrane, te Poljoprivredna savjetodavna služba. Značajna ulaganja u ovaj oblik turizma rezultirala su povećanjem broja seljačkih domaćinstava koja se bave turizmom te velikom posjećenošću seljačkih poljoprivrednih gospodarstava.

Moramo biti svjesni činjenice da je rat u Hrvatskoj, iako ga u ovom kontekstu ne bi trebali spominjati, tijekom proteklih pet godina zaustavio prirodni razvitak, koji je postojao u ostalim zemljama. Mir će Hrvatskoj donijeti razvitak, u usporedbi s ostalim zemljama CEI, Hrvatska posjeduje izuzetne uvjete za razvitak poljoprivredne proizvodnje i seljačkog turizma na evropskim principima.

U Hrvatskoj moramo seljački turizam prihvatiti i razvijati kao razlog ili nositelja:

- zašтите poljoprivrednog krajolika (uz šume, jezera, more, planine...) kao jednog od osnovnih obilježja krajolika u Hrvatskoj,
- ekološke zaštite okoliša cjelokupnog prostora Republike Hrvatske,
- zaštite i održanja poljoprivredne proizvodnje u pojedinim dijelovima Hrvatske,
- sociološkog i demografskog segmenta, zbog toga što bi s ekonomskog stajališta nadopunjavanje poljoprivredne proizvodnje seljačkim turizmom na zanimljivim prostorima u Hrvatskoj, zadržavalo pučanstvo u selima i pridonijelo naseljavanju manje naseljenih područja.

Ne smijemo zaboraviti i našu tradiciju u nekim oblicima seljačkog turizma (izletnički-Samobor) te je moramo podržati i razviti.